ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 21. decembra 2011 *

Vo veci C-242/10,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Taliansko) z 21. januára 2010 a doručený Súdnemu dvoru 17. mája 2010, ktorý súvisí s konaním:

Enel Produzione SpA

proti

Autorità per l'energia elettrica e il gas,

za účasti:

Terna rete elettrica nazionale SpA,

* Jazyk konania: taliančina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory J. N. Cunha Rodrigues, sudcovia U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh a A. Arabadžiev (spravodajca),

generálny advokát: P. Cruz Villalón,
tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. mája 2011,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Enel Produzione SpA, v zastúpení: G. Greco a M. Muscardini, avvocati,

— Terna rete elettrica nazionale SpA, v zastúpení: A. Clarizia, P. Ziotti, P. Clarizia a G. Guida, avvocati,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— Európska komisia, v zastúpení: C. Zadra a O. Beynet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 21. júla 2011,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 23 ES, 43 ES, 49 ES a 56 ES, ako aj článku 11 ods. 2 a 6 a článku 24 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. EÚ L 176, s. 37; Mim. vyd. 12/002, s. 211).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania medzi Enel Produzione SpA (ďalej len „Enel“) a Autorità per l'energia elettrica e il gas (ďalej len „AEEG“), ktoré sa týka vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá zaväzuje výrobcov elektrickej energie disponujúcich zariadeniami nevyhnutnými na fungovanie elektrickej siete dodržiavať pri formulovaní ponúk na dodávanie elektrickej energie pravidlá stanovené spoločnosťou spravujúcou prenosovú a distribučnú sieť pre elektrickú energiu (ďalej len „prevádzkovateľ siete“).

Právny rámec

Právo Únie

3 Smernica 2003/54 je súčasťou „druhého energetického balíka“ prijatého normotvorcom Únie s cieľom postupnej liberalizácie vnútorného trhu s elektrickou energiou a plynom. Podľa jej článku 1 smernica 2003/54 „stanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektrickej energie. Ustanovuje pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania elektroenergetického odvetvia, prístupu na trh, kritériá a postupy platné na vyhlasovanie výberových konaní a udeľovanie povolení a na prevádzku sústav“.

4 V kapitole II s nadpisom „Všeobecné pravidlá organizácie odvetvia“ článok 3 smernice 2003/54 nazvaný „Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana zákazníka“ v odseku 2 uvádza:

„So zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti vzhľadom na službu vo verejnom záujme [povinnosti služby vo verejnom záujme – *neoficiálny preklad*], ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti a ochrany životného prostredia [ochrany klímy – *neoficiálny preklad*]. Takéto povinnosti sú jasne definované [musia byť jasne definované – *neoficiálny preklad*], transparentné, nediskriminačné, overiteľné a zaručujú rovnosť [a zaručovať rovnosť – *neoficiálny preklad*] prístupu pre elektroenergetické spoločnosti EÚ k národným zákazníkom....“

5 Článok 9 uvedenej smernice, ktorý sa týka úloh prevádzkovateľov prenosovej sústavy, stanovuje:

„Každý prevádzkovateľ prenosovej sústavy je zodpovedný za:

a) zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt na prenos elektrickej energie;

b) prispievanie k bezpečnosti dodávky prostredníctvom primeranej prenosovej kapacity a spoľahlivosti sústavy;

...“

6 Článok 11 tej istej smernice s názvom „Dispečing a vyrovnávanie“ v odsekoch 2 a 6 uvádza:

„2. Dispečing výrobných zariadení a používanie prepojovacích vedení sa určuje na základe kritérií, ktoré môže schváliť členský štát a ktoré musia byť objektívne, uverejnené a uplatňované nediskriminačným spôsobom, čím sa zabezpečuje náležité fungovanie vnútorného trhu s elektrickou energiou. Do úvahy sa berie hospodárska priorita elektrickej energie z dostupných výrobných zariadení alebo prenosov prepojovacími vedeniami a technické obmedzenia sústavy.

...

6. Pokiaľ majú túto funkciu, prevádzkovatelia prenosovej sústavy si obstarajú energiu, ktorú používajú na krytie energetických strát, a rezervnú kapacitu vo svojich sústavách [energiu, ktorú používajú na krytie energetických strát a zachovanie rezervnej kapacity vo svojich sústavách – *neoficiálny preklad*] transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi".

7 V kapitole V s nadpisom „Prevádzka distribučnej sústavy" článok 14 smernice 2003/54, týkajúci sa úloh prevádzkovateľov distribučnej sústavy, uvádza:

„1. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy udržiava bezpečnú, spoľahlivú a účinnú distribučnú sústavu na svojom území s náležitým zreteľom na životné prostredie.

2. V žiadnom prípade nesmie robiť rozdiely medzi niektorými užívateľmi alebo medzi kategóriami užívateľov siete, najmä v prospech jemu príbuzných podnikov [najmä v prospech podnikov s ním prepojených – *neoficiálny preklad*].

...

6. Pokiaľ sú prevádzkovatelia distribučnej sústavy zodpovední za vyrovnávanie nerovnováhy v distribučnej sústave, pravidlá, ktoré prijímajú na tento účel, sú objektívne, transparentné a nediskriminačné, vrátane pravidiel účtovania poplatkov užívateľom sústavy ich sietí za energetickú nerovnováhu. Podmienky poskytovania takýchto služieb prevádzkovateľmi distribučnej sústavy vrátane pravidiel a sadzieb sa stanovujú v súlade s článkom 23 ods. 2 nediskriminačným a náklady odrážajúcim spôsobom a uverejnia sa.

..."

8 V kapitole VII s nadpisom „Organizácia prístupu do sústavy“ článok 23 tejto smernice, ktorý sa týka regulačných úradov, v odseku 1 uvádza:

„Členské štáty poveria jeden alebo viacero príslušných orgánov funkciou regulačných úradov. Tieto úrady sú plne nezávislé od záujmov elektroenergetického priemyslu. Prostredníctvom uplatňovania tohto článku sú zodpovedné minimálne za zabezpečenie nediskriminačnej efektívnej hospodárskej súťaže a účinného fungovania trhu, pričom monitorujú najmä:

...

b) všetky mechanizmy na riešenie preťaženej kapacity v rámci národnej elektrizačnej sústavy;

...

g) mieru, do akej si prevádzkovatelia prenosovej a distribučnej sústavy plnia svoje úlohy v súlade s článkami 9 a 14;

...“

9 Článok 24 smernice 2003/54 s nadpisom „Ochranné opatrenia“ uvádza, že v prípade náhlej krízy na trhu s elektrickou energiou a hrozby pre fyzickú bezpečnosť alebo ochranu osôb, prístrojov či zariadení alebo integritu sústavy členský štát môže dočasne prijať potrebné ochranné opatrenia, ktoré musí bez meškania oznámiť Európskej komisii.

Vnútroštátne právo

10 Legislatívny dekrét č. 79 zo 16. marca 1999 (GURI č. 75 z 31. marca 1999, ďalej len „dekrét Bersani“) vykonal smernicu Európskeho parlamentu a Rady 96/92/ES z 19. decembra 1996 o spoločnej právnej úprave vnútorného trhu s elektrickou energiou (Ú. v. ES L 27, 1997, s. 20; Mim. vyd. 12/002, s. 3).

11 Článok 2 ods. 10 tohto dekrétu definuje dispečing ako „činnosť smerujúcu k stanoveniu pokynov týkajúcich sa koordinovaného používania a fungovania výrobných zariadení, prenosovej siete a pomocných služieb“. Ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, dispečing je operácia, ktorou prevádzkovateľ sústavy „volá“ výrobné zariadenia, ktoré disponujú primeranou kapacitnou rezervou a nachádzajú sa v jeho oblasti v závislosti od požiadaviek dopytu s cieľom zabezpečiť v každom momente rovnováhu medzi ponukou a dopytom po elektrickej energii v sieti a zabezpečiť sústavné dodávanie elektrickej energie.

12 Podľa článku 3 odsekov 3 a 5 dekrétu Bersani AEEG prijal 30. decembra 2003 rozhodnutie č. 168/03 (riadny dodatok ku GURI č. 24 z 30. januára 2004) s cieľom reagovať na schopnosť miestneho trhu s určitými nevyhnutnými výrobnými zariadeniami na naplnenie dopytu po elektrickej energii za postačujúcich bezpečnostných podmienok. Toto rozhodnutie vymedzuje podmienky fungovania služby dispečingu elektrickej energie a zásobovania zodpovedajúcimi energetickými zdrojmi.

13 Ako to uvádza dekrét ministra pre výrobné činnosti z 19. decembra 2003 (riadny dodatok ku GURI č. 301 z 30. decembra 2003), taliansky trh elektrickej energie je organizovaný v podobe troch rôznych trhov, a to po prvé medzidenného trhu (ďalej len „MDT“), kde sa dojednávajú ponuky nákupu a predaja elektrickej energie pre každú relevantnú časť nasledujúceho dňa, po druhé vnútrodenného trhu (ďalej len „VDT“), kde sa dojednávajú ponuky nákupu a predaja elektrickej energie na spresnenie

programov dodávky a odberu definovaných na MDT, a po tretie trhu služieb dispečingu (ďalej len „TSD“), rozdeleného ďalej na trh služieb dispečingu *ex ante* a trh vyrovnávania.

14 Rozhodnutie č. 111/06, ktoré 9. júna 2006 prijal AEEG (riadny dodatok ku GURI č. 153 zo 4. júla 2006, ďalej len „rozhodnutie č. 111/06“), zmenilo rozhodnutie č. 168/03 citované v bode 12 tohto rozsudku tým, že hlavnému prevádzkovateľovi sústavy, teda Terna rete elettrica nazionale SpA (ďalej len „Terna“), poskytlo nástroj umožňujúci označiť zdroje nevyhnutné na účely služby dispečingu. Ide o režim zariadení nevyhnutných pre fungovanie a bezpečnosť elektrickej siete (ďalej len „režim nevyhnutných zariadení“). Ustanovenia týkajúce sa režimu nevyhnutných zariadení obsahovala časť 3 hlava 2 príloha A rozhodnutia č. 111/06, a najmä články 63, 64 a 65 tejto prílohy.

15 Zákonný dekrét č. 185 z 29. novembra 2008 v znení zmien a doplnení zákona č. 2 z 28. januára 2009 (riadny dodatok ku GURI č. 22 z 28. januára 2009) o naliehavých opatreniach na podporu rodín, podnikov a zamestnanosti zameraný na zmenu vnútroštátneho strategického rámca prostredníctvom protikrízových opatrení (riadny dodatok ku GURI č. 280 z 29. novembra 2008, ďalej len „zákonný dekrét č. 185“) prebral zásady režimu nevyhnutných zariadení. V článku 3 ods. 10 stanovuje zásady, ktorým sa musí prispôsobiť právna úprava týkajúca sa trhu s elektrickou energiou „s prihliadnutím na súčasnú mimoriadnu hospodársku krízu na medzinárodnej úrovni a na jej účinky na ceny surovín, na zabezpečenie nižších nákladov pre rodiny a podniky a na zníženie ceny elektrickej energie“.

16 Pokiaľ ide konkrétne o TSD, článok 3 ods. 10 písm. d) zákonného dekrétu č. 185 stanovuje, že „[jeho] správa sa zveruje držiteľovi licencie na poskytovanie služby prenosu a dispečingu s cieľom umožniť výber prostriedkov nevyhnutných na zaručenie

bezpečnosti elektrickej sústavy prostredníctvom transparentného a účinného posúdenia z ekonomického hľadiska. Služby dispečingu sa zabezpečujú nákupom nevyhnutných prostriedkov oprávnenými prevádzkovateľmi. Na [TSD] sa cena elektrickej energie stanovuje na základe jednotlivých cien záväzne ponúknutých každým oprávneným užívateľom a prijatých držiteľom licencie na poskytovanie služieb dispečingu, pričom sa uprednostnia ponuky s nižšími cenami, až kým nebudú potreby úplne pokryté…“

17 Článok 3 ods. 11 zákonného dekrétu č. 185 v podstate stanovuje, že na zabezpečenie nižších nákladov pre rodiny a podniky a na zníženie ceny elektrickej energie:

„[AEEG] uvádza svoje rozhodnutia, vrátane rozhodnutí týkajúcich sa dispečingu elektrickej energie, do súladu s týmito zásadami a pokynmi:

a) subjekty, ktoré vlastnia jednotlivé zariadenia alebo súbory zariadení, ktoré sú nevyhnutné na pokrytie potrieb služieb dispečingu, určené na základe kritérií stanovených [AEEG] v súlade s týmto písmenom, sú povinné predkladať ponuky na trhoch za podmienok stanovených [AEEG], ktorý vykoná presné opatrenia zamerané na minimalizáciu nákladov sústavy a zabezpečenie spravodlivého odmeňovania výrobcov. Nevyhnutnými na pokrytie potrieb služieb dispečingu, len pokiaľ ide o časové obdobia, v ktorých sú splnené ďalej uvedené podmienky, sú najmä tie zariadenia, ktoré sú z technického a zo štrukturálneho hľadiska nevyhnutné na riešenie preťažení siete alebo na zachovanie primeranej úrovne bezpečnosti národnej elektrickej sústavy počas dlhšieho obdobia;

b) opatrenia sú prijímané na zlepšenie efektívnosti [TSD], podnietenie k znižovaniu nákladov dodávky pre uvedené služby, dlhodobé zazmluvnenie zdrojov a stabilizáciu protihodnoty platenej konečnými spotrebiteľmi."

18 Na základe zákonného dekrétu č. 185 a zákona č. 2/09 AEEG prijal 29. apríla 2009 rozhodnutie č. AGR/elt č. 52/09 (riadny dodatok ku GURI č. 133 z 11. júna 2009, ďalej len „rozhodnutie č. 52/09"), ktorého článok 1 sa týka zmeny článkov 63, 64 a 65 prílohy A rozhodnutia č. 111/06. Rozhodnutím č. 52/09 AEEG zaviedol novú právnu úpravu v oblasti dispečingu, uplatniteľnú na zariadenia nevyhnutné pre fungovanie a bezpečnosť elektrickej sústavy.

19 V súlade s článkom 63 ods. 9 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, je prevádzkovateľ prenosovej sústavy povinný každoročne zostaviť a uverejniť zoznam zariadení a súborov zariadení, ktoré sa považujú za nevyhnutné pre fungovanie a bezpečnosť elektrickej sústavy. Tieto zariadenia podliehajú povinnostiam ponuky a režimu odmeňovania opísaným v článkoch 63 až 65 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09.

20 Režim uvedený v článku 64 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09 (ďalej len „bežný režim"), stanovuje, že vlastník nevyhnutného zariadenia je povinný pre množstvá v priebehu obdobia, počas ktorého je jeho zariadenie považované za nevyhnutné, predkladať ponuky, ktoré podliehajú nasledujúcim obmedzeniam:

— na MDT a VDT musia byť podávané ponuky na predaj za cenu, ktorá sa rovná nule, a ponuky na nákup bez uvedenia ceny a

— na TSD sa musia ponuky rovnať cene elektrickej energie predávanej na MDT.

21 Ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, výrobca má možnosť ponúknuť voľne určenú cenu, pokiaľ ide o množstvá a hodiny, ktoré sa nepovažujú za nevyhnutné.

22 Rozhodnutie č. 52/09 okrem iného do prílohy A rozhodnutia č. 111/06 zaviedlo článok 65a, ktorý stanovuje možnosť vlastníka nevyhnutných zariadení vybrať si na zmluvnom základe pre vlastné zariadenia odlišnú formu ponuky, než je uvedená v článkoch 63 až 65 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, takže žiadne z výrobných zariadení, ktorými disponuje, nebude zapísané na zozname nevyhnutných zariadení v kalendárnom roku, ktorého sa týka zmluva.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

23 Enel ako podnik, ktorý vyrába elektrickú energiu, a vlastník zariadení označených za nevyhnutné, podal na vnútroštátny súd žalobu, ktorá smeruje k zrušeniu rozhodnutia č. 52/09, pričom tvrdí, že toto rozhodnutie je v rozpore so smernicou 2003/54, a najmä s jej článkom 11 ods. 2 a 6.

24 Enel uvádza, že v systéme, ktorý bol zavedený napadnutým rozhodnutím, sa poskytnutie množstva elektrickej energie nevyhnutnej na vykonávanie služieb dispečingu zo strany prevádzkovateľa siete vymyká fungovaniu ponuky a dopytu a vykonáva sa na základe príkazov vydaných podnikom, ktoré sú vlastníkmi zariadení alebo zoskupení zariadení vyhlásených za nevyhnutné, aby prenechali k dispozícii určité množstvá energie na všetkých trhoch, ktoré tvoria burzu s elektrickou energiou, teda MDT,

VDT, TSD, za cenu, ktorá nie je určená výrobcom v rámci jeho obchodnej stratégie, ale samotným AEEG v závislosti od priemernej ceny na burze určenej na MDT a VDT na základe taríf odlišujúcich sa od špecifických referenčných burzových trhových hodnôt, ako je TSD.

25 Toto je v rozpore s účelom a s ustanoveniami smernice 2003/54, ktorá s cieľom zjednotiť právne úpravy rôznych členských štátov stanovila, že výroba a ponuka elektrickej energie sa musia uskutočňovať v prostredí voľnej hospodárskej súťaže a nie podľa autoritatívneho modelu. Právna úprava zavedená rozhodnutím č. 52/09 je tiež v rozpore s odsekmi 2 a 6 článku 11 tejto smernice, ktoré uvádzajú, že služby dispečingu zohľadnia hospodársku prioritu elektrickej energie z výrobných zariadení, pričom sa vyberú dostupné ponuky na základe kritéria hospodárskej povahy, a že prevádzkovatelia prenosovej sústavy si musia obstarať energiu, ktorú používajú na krytie energetických strát a zachovanie rezervnej kapacity vo svojich sústavách, transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi.

26 Vnútroštátny súd sa pýta, či je predmetná vnútroštátna právna úprava zlučiteľná s pravidlami zmlúv, ktoré sa týkajú slobody usadiť sa, slobodného poskytovania služieb, ako aj voľného pohybu tovaru a kapitálu. Uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu predstavuje v konečnom dôsledku podstatný zásah do zmluvnej slobody, ktorú bežne požívajú hospodárske subjekty, a jej dôsledkom pre ne sú dodatočné náklady a zmena obchodnej politiky. Sloboda usadiť sa je tiež obmedzená predchádzajúcim určením predajnej ceny elektrickej energie.

27 Vnútroštátny súd má pochybnosti, či by opatrenia stanovené vnútroštátnou právnou úpravou mohli byť odôvodnené ako výnimky povolené podľa článku 86 ods. 2 ES a článku 3 ods. 2 smernice 2003/54, pretože nie je isté, že by mohli predstavovať povinnosti služby vo verejnom záujme.

28 Uvedený súd má tiež pochybnosti o primeranosti uvedených opatrení. Tieto opatrenia totiž nie sú určené na vytvorenie podmienok hospodárskej súťaže na TSD s cieľom oslabiť hospodárske subjekty, ktoré majú dominantné postavenie, ale na účely tohto oslabenia obmedzujú úlohu TSD v prospech administratívneho systému dodávania energie prevádzkovateľom sústavy. Okrem toho nebolo preukázané, že trhová sila uvedených hospodárskych subjektov nemôže byť obmedzená opatreniami, ktoré sú zlučiteľné s voľbou liberalizácie trhu.

29 Vnútroštátny súd nakoniec poznamenáva, že predmetné opatrenia predstavujú trvalú výnimku z režimu vnútroštátneho trhu s energiou. Takéto opatrenia okrem toho nemôžu predstavovať „ochranné opatrenia" v zmysle článku 24 smernice 2003/54.

30 Za týchto podmienok Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Bránia články 23 [ES], 43 [ES], 49 [ES] a 56 [ES], ako aj článok 11 ods. 2 a 6 a článok 24 smernice 2003/54/ES takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá bez upovedomenia Európskej komisie... trvalo ukladá určitým výrobcom elektrickej energie, ktorí sa za určitých okolností považujú za nevyhnutných na pokrytie dopytu po službách dispečingu, aby predkladali ponuky na burzových trhoch s elektrickou energiou podľa plánov nezávisle určených prevádzkovateľom sústavy, a ktorá znemožňuje odmeňovanie za tieto ponuky na základe slobodného rozhodovania výrobcu, ale viaže ho na faktory, ktoré neboli vopred stanovené transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi?"

O prejudiciálnej otázke

Úvodné poznámky

31 Svojou otázkou vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby sa vyjadril k výkladu ustanovení článku 56 ES týkajúcich sa voľného pohybu kapitálu.

32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor nemôže rozhodovať o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom, pokiaľ nemá k dispozícii skutkové alebo právne skutočnosti potrebné na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-94/04 a C-202/04, Zb. s. I-11421, bod 25, ako aj z 31. januára 2008, Centro Europa 7, C-380/05, Zb. s. I-349, bod 53). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu musí uvádzať presné dôvody, pre ktoré vnútroštátny súd považuje výklad práva Únie za sporný a položenie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru za potrebné. V tomto kontexte je nevyhnutné, aby vnútroštátny súd v minimálnej miere objasnil dôvody výberu ustanovení práva Únie, o ktorých výklad žiada, a súvislosť, ktorá existuje medzi týmito ustanoveniami a ustanoveniami vnútroštátneho práva vzťahujúcimi sa na spor vo veci samej (rozsudok Centro Europa 7, už citovaný, bod 54 a citovaná judikatúra).

33 Vnútroštátny súd neuvádza žiadne vysvetlenie k spojitosti, ktorú zistil medzi ustanoveniami Zmluvy o voľnom pohybe kapitálu na jednej strane a konaním vo veci samej alebo predmetom tohto konania na druhej strane. V dôsledku toho treba konštatovať, že pokiaľ ide o ustanovenia Zmluvy o voľnom pohybe kapitálu, otázka je neprípustná.

34 Pokiaľ ide o ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu tovaru, slobodného poskytovania služieb a slobody usadiť sa, ktoré uvádzal vnútroštátny súd, treba poznamenať, že na jednej strane smernica 2003/54 bola prijatá najmä na základe článku 47 ods. 2 ES a článku 55 ES, ktoré sa uvedených slobôd týkajú. Na druhej strane konanie vo veci samej vychádza zo žaloby proti vnútroštátnej právnej úprave, ktorá sa týka služby dispečingu. Práve tá je predmetom článku 11 smernice 2003/54. Na účely konania vo veci samej táto smernica zabezpečuje vykonanie základných slobôd zakotvených Zmluvou, teda voľného pohybu tovaru a slobody usadiť sa, v odvetví elektrickej energie a prispieva tak k ich zaručeniu. Prípadné prekážky pre tieto slobody preto treba skúmať s prihliadnutím na uvedenú smernicu.

35 Pokiaľ ide o článok 24 smernice 2003/54 uvedený vnútroštátnym súdom, treba poznamenať, že predmetom tohto článku sú ochranné opatrenia, ktoré môže členský štát prijať, aby čelil mimoriadnym nebezpečenstvám hroziacim sieti. Treba však poznamenať, že hoci zákonný dekrét č. 185 bol prijatý „s prihliadnutím na hospodársku krízu na medzinárodnej úrovni a na jej účinky na ceny surovín“, zo spisu predloženého Súdnemu dvoru nevyplýva, že na prijatie tejto právnej úpravy sa vzťahuje prípad náhlej krízy na trhu s elektrickou energiou alebo hrozby pre fyzickú bezpečnosť alebo ochranu osôb, prístrojov či zariadení alebo integritu sústavy, ako to predpokladá článok 24. Za týchto okolností treba konštatovať, že uvedený článok nie je na účel odpovede na prejudiciálnu otázku relevantný.

36 Okrem toho treba poznamenať, že keďže vnútroštátny súd má pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či predmetné opatrenia môžu predstavovať povinnosti služby vo verejnom záujme, treba tiež zohľadniť článok 3 ods. 2 smernice 2003/54, podľa ktorého členské štáty môžu uložiť takéto povinnosti podnikom v odvetví elektroenergetiky.

37 S prihliadnutím na tieto skutočnosti a na to, aby bola vnútroštátnemu súdu daná užitočná odpoveď na rozhodnutie v konaní vo veci samej, položenú otázku treba chápať ako otázku, ktorá smeruje k posúdeniu, či sa má smernica 2003/54, a najmä jej článok 3 ods. 2 a článok 11 ods. 2 a 6, vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave ako vo veci samej, ktorá hospodárskym subjektom, ktoré vlastnia zariadenia alebo súbory zariadení považované podľa kritérií definovaných vnútroštátnym regulačným orgánom za nevyhnutné na splnenie potrieb dopytu služieb dispečingu po elektrickej energii, ukladá povinnosť predkladať ponuky na vnútroštátnych trhoch s elektrickou energiou za podmienok vopred určených týmto orgánom.

Podmienky zásahu členských štátov

Povinnosti služby vo verejnom záujme

38 Článok 3 smernice 2003/54 v odseku 2 stanovuje, že so zreteľom na článok 86 ES členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok.

39 Treba pripomenúť, že členské štáty sú podľa článku 3 ods. 9 smernice 2003/54 povinné informovať Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na splnenie si povinností služby vo verejnom záujme a o ich možnom účinku na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či takéto opatrenia vyžadujú alebo nevyžadujú odchýlky od ustanovení tejto smernice, a každé dva roky Komisiu informovať o všetkých

prípadných zmenách týchto opatrení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. apríla 2010, Federutility a i., C-265/08, Zb. s. I-3377, bod 23), a že oznámenie týchto opatrení umožňuje overiť, či členský štát chcel uložiť povinnosť služby vo verejnom záujme. Neoznámenie však samo osebe nemôže postačovať na preukázanie toho, že predmetná právna úprava nepredstavuje povinnosť služby vo verejnom záujme.

40 Článok 86 ods. 2 ES stanovuje na jednej strane, že podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám hospodárskej súťaže za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť si určité úlohy, ktoré im boli zverené, a na druhej strane, že rozvoj obchodu nesmie byť ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.

41 Toto ustanovenie, ako to spresnil Súdny dvor, sa snaží o zosúladenie záujmu členských štátov využívať určité podniky ako nástroj hospodárskej alebo sociálnej politiky so záujmom Únie na dodržiavaní pravidiel hospodárskej súťaže a zachovaní jednoty spoločného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 1999, Albany, C-67/96, Zb. s. I-5751, bod 103 a citovanú judikatúru).

42 Zo samotného znenia článku 86 ES vyplýva, že povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré článok 3 ods. 2 smernice 2003/54 umožňuje uložiť podnikom, musia dodržiavať zásadu proporcionality, a teda že tieto povinnosti môžu zasiahnuť do slobodného určovania cien dodávok elektrickej energie iba pod podmienkou, že je to potrebné na uskutočnenie cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý sledujú (rozsudok Federutility a i., už citovaný, bod 33).

Právna úprava Únie týkajúca sa trhu elektrickej energie a služieb dispečingu

43 V rámci postupnej liberalizácie trhu s elektrickou energiou bola regulačným orgánom určeným členskými štátmi priznaná osobitná zodpovednosť. Podľa článku 23 ods. 1 písm. b) a g) smernice 2003/54 sú regulačné orgány, ako je AEEG, zodpovedné za zabezpečenie nediskriminačnej efektívnej hospodárskej súťaže a účinné fungovanie trhu, najmä pokiaľ ide o mechanizmy na riešenie preťaženej kapacity v rámci národnej elektrizačnej sústavy a mieru, do akej si prevádzkovatelia prenosovej a distribučnej sústavy plnia úlohy v súlade s článkami 9 a 14 tejto smernice.

44 Článok 9 písm. a) a b) smernice 2003/54 stanovuje, že prevádzkovateľ prenosovej sústavy je zodpovedný za zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt po prenose elektrickej energie a za prispievanie k bezpečnosti dodávky prostredníctvom primeranej prenosovej kapacity a spoľahlivosti sústavy. Článok 14 ods. 1, 2 a 6 tejto smernice stanovuje, že prevádzkovateľ sústavy udržiava bezpečnú, spoľahlivú a účinnú distribučnú sústavu na svojom území, pričom nesmie robiť rozdiely medzi užívateľmi siete.

45 Pokiaľ ide konkrétne o služby dispečingu, treba poznamenať, že podľa článkov 9 a 11 smernice 2003/54 je prevádzkovateľ sústavy zodpovedný za riadenie tokov elektrickej energie v sústave, aby bola zaručená jej bezpečnosť, spoľahlivosť a účinnosť. Táto smernica tiež prevádzkovateľovi sústavy ukladá zodpovednosť za dispečing výrobných zariadení, ktoré sa nachádzajú v jeho oblasti.

46 Podľa článku 11 ods. 2 smernice 2003/54 sa dispečing výrobných zariadení musí vykonávať na základe kritérií, ktoré môže schváliť dotknutý členský štát a ktoré musia byť objektívne, uverejnené a uplatňované nediskriminačným spôsobom. Tieto kritériá

musia zohľadňovať hospodársku prioritu elektrickej energie z dostupných výrobných zariadení, ako aj technické obmedzenia sústavy. Pokiaľ ide o odsek 6 tohto článku, ten v podstate uvádza, že prevádzkovateľ prenosovej sústavy si obstaráva energiu, ktorú používa, transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi.

47 Článok 3 ods. 2 a článok 11 ods. 2 a 6 smernice 2003/54 umožňujú dotknutému členskému štátu uložiť prostredníctvom regulačných orgánov a prevádzkovateľa siete povinnosti služby vo verejnom záujme podnikom, ktoré disponujú výrobnými zariadeniami potrebnými na uspokojenie potrieb služby dispečingu, pokiaľ sú splnené podmienky uvedené v týchto ustanoveniach.

48 Právna úprava, ktorá stanovuje takýto zásah, musí sledovať cieľ všeobecného hospodárskeho záujmu a dodržiavať zásadu proporcionality. Okrem toho uvedené povinnosti musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné a overiteľné a musia uvedeným podnikom zaručovať rovnaký prístup k zákazníkom v rámci štátu. V každom prípade sa dispečing týchto zariadení musí vykonávať podľa kritérií, ktoré musia byť objektívne, uverejnené a uplatňované nediskriminačným spôsobom a zohľadňovať hospodársku prioritu elektrickej energie z uvedených zariadení, ako aj technické obmedzenia sústavy.

49 Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v rámci konania vo veci samej posúdil, či sú tieto požiadavky splnené. Súdnemu dvoru však prináleží poskytnúť mu na to všetok potrebný výklad práva Únie.

Všeobecný hospodársky záujem

50 Treba pripomenúť, že členské štáty majú právo, pokiaľ dodržiavajú právo Únie, určiť rozsah a organizáciu svojich služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme. Môžu najmä zohľadniť vlastné ciele svojej vnútroštátnej politiky (pozri v tomto zmysle rozsudky Albany, už citovaný, bod 104, ako aj Federutility a i., už citovaný, bod 29).

51 Ako vyplýva z článku 3 dekrétu Bersani, služba dispečingu elektrickej energie je verejnou službou určenou na zabezpečenie rovnováhy medzi ponukou a dopytom po elektrickej energii v národnej prenosovej sieti, čím zaručuje bezpečnosť a plynulosť dodávok elektrickej energie.

52 Pokiaľ ide o otázku, či bol podnik, ako je Terna, poverený výkonom služieb vo verejnom záujme, treba poznamenať, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že tomuto podniku bola verejnoprávnou koncesiou uložená zodpovednosť za službu dispečingu.

53 Pokiaľ ide konkrétne o režim nevyhnutných zariadení, ten bol prijatý, ako to pripomína článok 3 ods. 10 zákonného dekrétu č. 185, na zabezpečenie nižších nákladov pre rodiny a podniky a na zníženie ceny elektrickej energie.

54 Povinnosti uvedené v predchádzajúcom bode zodpovedajú snahám o bezpečnosť sústavy a ochranu spotrebiteľa, ktoré uznáva článok 3 ods. 2 smernice 2003/54. Treba teda v zásade uznať, že režim nevyhnutných zariadení sleduje cieľ všeobecného hospodárskeho záujmu.

Dodržiavanie zásady proporcionality

55 Aj keď, ako vyplýva z bodu 42 tohto rozsudku, článok 3 ods. 2 smernice 2003/54 v spojení s článkom 86 ES umožňuje uložiť podnikom povereným výkonom služieb vo verejnom záujme povinnosti týkajúce sa najmä stanovenia ceny za dodávky elektrickej energie, vnútroštátna právna úprava ukladajúca takéto povinnosti musí byť spôsobilá zabezpečiť uskutočnenie ňou sledovaného cieľa a nemôže prekročiť to, čo je na jeho dosiahnutie potrebné, aby bolo splnené kritérium proporcionality.

56 Treba teda preskúmať, či je právna úprava ako vo veci samej vhodná na zabezpečenie uskutočnenia uvádzaných cieľov, teda bezpečnosti sústavy a ochrany spotrebiteľa.

57 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že táto vnútroštátna právna úprava sa uplatňuje iba na hospodárske subjekty, ktoré disponujú nevyhnutnými zariadeniami, teda v prípadoch, keď existuje iba jedna výrobná jednotka, ktorá je z dôvodu svojich technických charakteristík a rýchlosti zmeny svojho výkonu schopná ponúknuť zdroje potrebné pre požiadavky dispečingu. Na trhu, akým je trh elektrickej energie, na ktorom sa dopyt vyznačuje absenciou elasticity a predmetný tovar nemôže byť skladovaný, je takéto zariadenie nevyhnutné na vyriešenie preťažení a/alebo zachovanie úrovne bezpečnosti systému. Táto nevyhnutná alebo základná povaha udeľuje hospodárskemu subjektu, ktorý disponuje takýmto zariadením, postavenie strategického prevádzkovateľa, ktorého nemožno obísť.

58 Talianska republika v tejto súvislosti – bez toho, aby to bolo popreté – zdôraznila, že táto situácia spôsobila neodôvodnené zvýšenie nákladov a konečnej ceny elektrickej energie, ktoré nezodpovedalo skutočnému nárastu nákladov a hrozilo ovplyvnením bezpečnosti distribúcie.

59 V tejto súvislosti nemožno *a priori* vylúčiť, že nadmerné zvýšenie ceny ponúk na predaj z dôvodu existencie takýchto strategických pozícií, ktoré nemožno obísť, by sa premietlo do ceny elektrickej energie platenej konečnými zákazníkmi a podnikmi.

60 Za týchto okolností možno pripustiť, že uplatnenie režimu nevyhnutných zariadení vo vzťahu k výrobcom, ktorí sa považujú za výrobcov so strategickým postavením na trhu, ktorých nemožno obísť, je vhodné na zabezpečenie bezpečnosti sústavy a ochrany spotrebiteľa.

61 Pokiaľ ide o režim nevyhnutných zariadení, ktorý bol zmenený rozhodnutím č. 52/09, zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že zákonný dekrét č. 185 a rozhodnutie č. 52/09 boli prijaté v nadväznosti na konštatovanie neefektívnosti platného systému z dôvodu malého počtu elektrární považovaných za nevyhnutné, ale aj z dôvodu skutočnosti, že „nevyhnutná" povaha sa uplatňovala iba na individuálne zariadenia a nie na podniky, ktoré boli ich vlastníkmi, takže „sa mohlo stať, že podriadenie jediného zariadenia režimu povinností by nepostačovalo na odstránenie situácie dominantného postavenia na trhu u niektorých hospodárskych subjektov, ktoré ako vlastníci iných zariadení, celkovo nevyhnutných na pokrytie potrieb dispečingu, mohli v každom prípade jednostranne určovať predajnú cenu pre marginálne množstvo energie potrebnej za určitých podmienok na fungovanie siete".

62 Keďže podľa znenia článku 63 ods. 2 písm. a) prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, Terna považuje za nevyhnutné každé zariadenie, bez ktorého by bolo nemožné zaručiť bezpečnosť siete, a podľa odseku 3 písm. a) a b) tohto článku ide o výrobné zariadenia, ktoré sú striktne potrebné a nevyhnutné na splnenie potrieb služby dispečingu, preto právna úprava, akou je režim nevyhnutných zariadení, môže zaručiť bezpečnosť sústavy a ochranu spotrebiteľa.

63 Treba však posúdiť, či táto metóda zásahu nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie sledovaných cieľov všeobecného hospodárskeho záujmu.

64 Enel v tejto súvislosti – bez toho, že by to bolo popreté – uviedol, že rozhodnutie č. 52/09 malo za účinok podriadiť režimu nevyhnutných zariadení značnú časť jeho výrobnej kapacity, keďže táto časť sa zvýšila z 500 MW na viac než 10 000 MW. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť dôvodnosť tohto tvrdenia.

65 V tomto kontexte treba preskúmať hlavné charakteristiky režimu nevyhnutných zariadení, tak ako bol zmenený rozhodnutím č. 52/09.

66 Článok 63 ods. 9 písm. b) prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, stanovuje, že Terna je príslušný na určenie počtu hodín a výkonu zariadení a/alebo súborov zariadení, ktoré sú kvalifikované ako nevyhnutné. Terna teda zapisuje jednotky a zariadenia výlučne počas období a pre množstvá, v ktorých sa výrobné zariadenie považuje za nevyhnutné pre bezpečnosť sústavy. Pokiaľ ide o množstvá, ktoré nie sú považované za nevyhnutné, obvyklý režim stanovuje, že výrobca má možnosť ponúknuť na trhu množstvo, aké chce, za cenu, akú požaduje.

67 Okrem toho článok 64 ods. 3 a 4 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, stanovuje, že pri určení obmedzení a kritérií týkajúcich sa TSD musí Terna zohľadniť výsledky dosiahnuté na MDT a VDT. Pokiaľ ide konkrétnejšie o cenu ponúk predaja alebo nákupu akceptovaných na TSD, článok 64 ods. 7 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, stanovuje, že zodpovedá predajnej cene elektrickej energie na MDT v oblasti, kde sa

nachádza výrobné zariadenie. Preto, hoci je pravda, že táto energia nebude zaplatená za cenu, ktorú by dodávateľ dispečingu mohol ponúknuť a získať na týchto trhoch, keďže ponuka na MDT a VDT musí zodpovedať nule, treba konštatovať, že mu bude zaplatená priemerná cena na trhu zodpovedajúcom tej istej oblasti.

68 Za týchto okolností treba poznamenať, že v rozpore s tým, čo uvádza Enel, elektrická energia poskytnutá na TSD sa nezdá byť odmeňovaná na základe taríf, ktoré sú úplne vzdialené od hodnôt špecifického referenčného burzového trhu. Keďže článok 64 ods. 7 rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, stanovuje, že táto energia bude zaplatená za priemernú trhovú cenu zodpovedajúcu oblasti lokalizácie výrobného zariadenia, treba konštatovať, že tento režim, ako to okrem iného uvádza článok 3 ods. 11 zákonného dekrétu č. 185, zdá sa, zaručuje primerané odmeňovanie hospodárskych subjektov, ktoré disponujú takýmito zariadeniami.

69 Navyše článok 64 ods. 8 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, stanovuje, že ak je táto cena nižšia než variabilné náklady zariadenia, Terna vyplatí hospodárskemu subjektu, ktorý disponuje nevyhnutným zariadením, náhradu zodpovedajúcu rozdielu – ak je kladný – medzi variabilnými nákladmi priznanými výrobným jednotkám uvedeného zariadenia a predajnou cenou elektrickej energie na MDT. Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že cieľom takéhoto mechanizmu je zaručiť dodávateľovi dispečingu, že odmena za nevyhnutné zariadenia dostupné na trhoch nebude nižšia než variabilné náklady samotného zariadenia.

70 Okrem toho režim nevyhnutných zariadení vykazuje určitú flexibilitu a zdá sa, že poskytuje hospodárskym subjektom, ktoré disponujú nevyhnutnými zariadeniami, alternatívy smerujúce k zníženiu dopadu jeho uplatňovania na ne.

71 Článok 63 ods. 5 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, umožňuje dodávateľovi dispečingu vybrať si, aké minimálne zoskupenie výrobných zariadení z tých, ktoré si vybral Terna, bude podliehať režimu nevyhnutných zariadení.

72 Článok 63 ods. 11 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, umožňuje dodávateľovi dispečingu požiadať AEEG o uplatnenie „režimu náhrady nákladov“, ktorý umožňuje získať špecifickú sumu určenú zo strany AEEG, ktorá zodpovedá rozdielu medzi výrobnými nákladmi uznanými na nevyhnutné zariadenie a jeho výnosmi dosiahnutými počas obdobia jeho zaradenia do zoznamu nevyhnutných zariadení. Výmenou za to je stanovené, že predmetné zariadenie podlieha obvyklému režimu v obdobiach a vo výrobných kapacitách vyhlásených za nevyhnutné, ale aj dodatočným obmedzeniam množstiev a období, ktoré nie sú nevyhnutné, alebo „voľné“, stanoveným v článku 65 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09.

73 Pokiaľ ide o zariadenia uvedené v zozname, ktorý uvádza článok 63 ods. 1 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, ktoré neboli pribraté do uvedeného režimu náhrady nákladov, článok 64 ods. 9 tohto rozhodnutia v znení zmien a doplnení stanovuje, že dodávateľ dispečingu môže Terna navrhnúť nahradiť v lehotách a podľa vzájomne dohodnutých podobností jedno alebo viacero výrobných zariadení inými výrobnými zariadeniami, ktorých je vlastníkom.

74 Okrem toho vlastníci nevyhnutných zariadení majú možnosť odchýliť sa od právnej úpravy uplatniteľnej na nevyhnutné zariadenia využitím zmluvného nástroja stanoveného v článku 65a prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, ktorý im umožňuje uzavrieť s Terna jeden z dvoch typov zmluvy uvedenej v tomto článku. Tieto zmluvy pred ich uzavretím s uvedenými vlastníkmi

schvaľuje AEEG. Podľa zmluvných dojednaní týchto zmlúv sa dodávateľ dispečingu, vlastník nevyhnutných zariadení, zaväzuje poskytnúť Terna na TSD definované množstvá výrobných kapacít, pričom ich ponúka na nákup alebo predaj za ceny vopred určené zo strany AEEG oproti zaplateniu ceny zo strany Terna. Treba tiež poznamenať, že Enel sa rozhodol pre takýto alternatívny mechanizmus.

75 Pokiaľ ide o trvanie zásahu stanoveného právnou úpravou spornou v konaní vo veci samej, musí byť obmedzená na to, čo je prísne nevyhnutné na dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje. V tejto súvislosti treba konštatovať, že keďže zoznam nevyhnutných zariadení je predmetom každoročného konania o revízii a prehodnotení, zdá sa, že zariadenia sú do zoznamu zapísané iba na obmedzené obdobie. V každom prípade zápis zariadenia na tento zoznam musí byť zachovaný, iba ak je uvedené zariadenie kvalifikované ako nevyhnutné, teda ak neexistuje iné zariadenie, ktoré by mohlo konkurenčným spôsobom ponúknuť zdroje potrebné pre požiadavky dispečingu v uvedenej oblasti.

76 V tejto súvislosti treba poznamenať, že zákonný dekrét č. 185 má za cieľ najmä zlepšenie prenosovej sústavy a že jeho článok 3 ods. 11 písm. b) uvádza, že AEEG prijíma aj iné typy opatrení na zlepšenie účinnosti trhu služieb dispečingu na podnietenie k zníženiu nákladov zásobovania uvedenými službami, na zazmluvnenie zdrojov na určitý čas a stabilizovanie protihodnoty platenej konečnými spotrebiteľmi.

77 Treba dodať, že Talianska republika zdôraznila, že režim nevyhnutných zariadení nebol určený na to, aby mal trvalú povahu, a že od neho možno upustiť, ak strednodobé a dlhodobé štrukturálne zásahy do sústavy, už podniknuté v najkritickejších oblastiach, ako je Sicília a Sardínia, ktoré naplánoval vnútroštátny zákonodarca, zlepšia efektívnosť správy služieb dispečingu, pričom znížia koncentráciu miestnej trhovej sily týchto zariadení.

78 Nakoniec treba konštatovať, ako vyplýva z článku 63 ods. 2 písm. b) prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, že režim nevyhnutných zariadení umožnil zahrnúť okrem zariadení špecificky nevyhnutných na splnenie potrieb služby dispečingu niektoré zariadenia, ktoré sú celkovo nevyhnutné na splnenie potrieb služieb dispečingu.

79 Okrem toho, ako to poznamenal generálny advokát v bode 70 návrhov, tieto zariadenia môžu byť nevyhnutné z ekonomického hľadiska, keďže stavajú svojich vlastníkov do dominantného postavenia na trhu, ktoré im umožňuje kontrolovať ceny elektrickej energie, vrátane cien, ktoré sa platia za služby dispečingu.

80 Za týchto podmienok sa zdá, že predmetná právna úprava nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje. Vnútroštátnemu súdu však prislúcha overiť, či ide o takýto prípad.

Dodržiavanie ostatných podmienok stanovených v článku 3 ods. 2 a v článku 11 ods. 2 a 6 smernice 2003/54

81 Ako vyplýva z bodu 48 tohto rozsudku, treba ešte overiť, či sú povinnosti služby vo verejnom záujme týkajúce sa dispečingu, uložené Terna a hospodárskym subjektom, ktoré disponujú nevyhnutnými zariadeniami, objektívne, jasne definované, transparentné, uverejnené a overiteľné.

82 V tejto súvislosti treba poznamenať, že rozhodnutie č. 111/06, zmenené a doplnené rozhodnutím č. 52/09, ako aj článok 3 ods. 11 zákonného dekrétu č. 185 a zákonník o prenose, dispečingu, rozvoji a bezpečnosti sústavy (Codice di trasmissione, dispacciamento, sviluppo e sicurezza della rete) spresňujú podmienky a kritériá,

podľa ktorých Terna kvalifikuje zariadenie alebo súbor zariadení ako nevyhnutné. Článok 63 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, tiež stanovuje, že Terna vypracuje a následne každý rok uverejní zoznam uvádzajúci predmetné zariadenia. Ako vyplýva zo spisu, tieto kritériá sú komentované v technickej správe vysvetľujúcej obsah rozhodnutia č. 52/09 a spresnené v kapitole 4 uvedeného zákonníka.

83 Konkrétne odsek 9 tohto článku 63 stanovuje, že Terna je povinný odovzdať AEEG a dodávateľom dispečingu, pokiaľ ide o nevyhnutné zariadenia, ktorými disponujú, po prvé správu uvádzajúcu dôvody vysvetľujúce zápis výrobných zariadení tohto súboru do zoznamu, po druhé ročné obdobia a okolnosti, za ktorých Terna stanoví, že každé z týchto zariadení sa ukazuje nevyhnutné pre bezpečnosť sústavy, spresňujúc, o aké zariadenia ide, po tretie hlavné stanovené parametre fungovania a dotknuté obdobia nasledujúceho kalendárneho roka, počas ktorých sa tieto parametre majú preveriť v závislosti od predpovedí vypracovaných zo strany Terna, a po štvrté, odhad pravdepodobného využívania výrobných zariadení a súboru iných zariadení, ktoré sú súčasťou zoskupenia v priebehu období, počas ktorých sa môžu ukázať ako nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnej prevádzky elektrickej siete, vypočítaný v rámci možností oddelene pre každý z uvádzaných parametrov.

84 Na základe týchto údajov dodávateľ dispečingu oznamuje Terna aspoň dvanásť hodín pred uplynutím doby na predloženie ponúk na MDT, aké jednotky, ktoré patria k zariadeniam nevyhnutným na vyriešenie preťažení, budú slúžiť na splnenie záväzkov ponuky.

85 Okrem toho povinnosti, ktorým podliehajú dodávatelia dispečingu, sú stanovené v článku 63 ods. 7 a článku 64 ods. 1 až 10 prílohy A rozhodnutia č. 111/06, zmeneného a doplneného rozhodnutím č. 52/09, ktoré určujú podmienky, za akých môžu byť podané ponuky.

86 Režim nevyhnutných zariadení nemá diskriminačnú povahu, ktorú mu vytýka Enel. Tento režim sa totiž uplatňuje bez rozdielu na všetky hospodárske subjekty, ktoré počas daného obdobia vlastnia jedno alebo viacero zariadení, ktoré sa podľa objektívnych technických kritérií môžu ukázať ako nevyhnutné na splnenie dopytu služieb dispečingu po elektrickej energii.

87 Pokiaľ ide o požiadavku, podľa ktorej sa má dispečing vykonávať s prihliadnutím na hospodársku prioritu elektrickej energie, zo spisu nevyplýva, že by ponuky predložené na MDT a VDT Terna nevyberal podľa kritéria „ekonomického významu“, pričom začína najnižšou ponukou a pokračuje k vyšším ponukám.

88 Pokiaľ ide nakoniec o požiadavku, podľa ktorej musí byť právna úprava sporná vo veci samej overiteľná, treba poznamenať, že rozhodnutie č. 52/09 je správnym rozhodnutím, ktoré, zdá sa, ako také možno súdne napadnúť, ako to uviedol Terna v odpovedi na otázku položenú na pojednávaní. V tejto súvislosti treba poznamenať, že žaloba proti tomuto rozhodnutiu predstavuje začiatok konania vo veci samej.

89 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na položenú otázku treba odpovedať, že smernica 2003/54, a najmä jej článok 3 ods. 2 a článok 11 ods. 2 a 6, sa má vykladať tak, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave ako vo veci samej, ktorá na účely zníženia ceny elektrickej energie v záujme konečného spotrebiteľa a bezpečnosti elektrickej siete ukladá hospodárskym subjektom, ktoré vlastnia zariadenia alebo súbory zariadení považované podľa kritérií definovaných vnútroštátnym regulačným orgánom za nevyhnutné na splnenie potrieb dopytu služieb dispečingu po elektrickej energii, povinnosť predkladať ponuky na vnútroštátnych trhoch s elektrickou energiou za podmienok vopred určených týmto orgánom, pokiaľ táto právna úprava nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či je v konaní vo veci samej táto podmienka splnená.

O trovách

90 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES, a najmä jej článok 3 ods. 2 a článok 11 ods. 2 a 6, sa má vykladať tak, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave ako vo veci samej, ktorá na účely zníženia ceny elektrickej energie v záujme konečného spotrebiteľa a bezpečnosti elektrickej siete ukladá hospodárskym subjektom, ktoré vlastnia zariadenia alebo súbory zariadení považované podľa kritérií definovaných vnútroštátnym regulačným orgánom za nevyhnutné na splnenie potrieb dopytu služieb dispečingu po elektrickej energii, povinnosť predkladať ponuky na vnútroštátnych trhoch s elektrickou energiou za podmienok vopred určených týmto orgánom, pokiaľ táto právna úprava nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či je v konaní vo veci samej táto podmienka splnená.

Podpisy